

Internetstiftelsens synpunkter på Rättsakten om digital rättvisa (Digital Fairness Act)

Om Internetstiftelsen

Internetstiftelsen är en oberoende, allmännyttig organisation med uppdraget att verka för ett internet som bidrar positivt till både människa och samhälle. Vår vision är att alla i Sverige ska vilja, våga och kunna använda internet. Genom forskning och utbildning bidrar vi med kunskap om digitaliseringens konsekvenser för individer och samhälle. En central del i detta arbete är vår årliga undersökning Svenskarna och internet (svenskarnaochinternet.se), som kartlägger svenskarnas internetvanor, attityder, beteenden, möjligheter och utmaningar.

1. Sammanfattning

Internetstiftelsen välkomnar EU-kommissionens initiativ till en rättsakt om digital rättvisa. Internetstiftelsen rekommenderar att ansvaret för designbeslut och algoritmisk personalisering tydliggörs. Vidare bör det finnas krav på transparens i rapportering och uppföljning samt för att öka användarnas tillit krävs begriplig och lättillgänglig information. Slutligen bör rättsakten koordineras med DSA och DMA för att undvika dubbelreglering, samtidigt som balansen mellan reglering och innovation bevaras. Internetstiftelsen ser fram emot att bidra till det fortsatta arbetet med rättsakten om digital rättvisa.

2. Inledning

Internetstiftelsen välkomnar EU-kommissionens initiativ till en rättsakt om digital rättvisa. Förslaget adresserar reella och växande problem kopplade till konsumentskydd på nätet, särskilt i relation till vilseledande design, personanpassning, och marknadsföring i digitala miljöer. Vi ser positivt på ambitionen att stärka konsumentskyddet, särskilt för barn och unga som är en särskilt utsatt grupp, samt att skapa mer rättvisa och transparenta digitala marknader.

Resultaten av kontrollen av ändamålsenligheten i den digitala rättvisan 2024 ("Fitness check on EU Consumer law on digital fairness") visade på tydliga brister i det nuvarande konsumentskyddet på nätet. Dessa handlar bland annat om mörka mönster, vilseledande marknadsföring av influencers, beroendeframkallande utformning av digitala produkter och otillbörliga affärsmetoder. Rättsakten om digital rättvisa syftar till att säkra lika villkor för digitala aktörer, stärka konsumentskyddet och förenkla tillsyn och efterlevnad.

3. Insikter från Svenskarna och internet 2025

I 2025 års rapport har Internetstiftelsen särskilt studerat förekomsten av annonsbedrägerier och användares förmåga att upptäcka bluffannonser på sociala medier. Resultaten visar att sex av tio svenskar är medvetna om att de har sett bluffannonser i sociala medier. Bara en tredjedel av dem som sett en bluffannons har anmält den, och den främsta anledningen till att man avstår från att anmäla är uppfattningen att det inte ger någon effekt – annonseringen finns

ändå kvar. Detta belyser ett strukturellt problem där ansvaret för att identifiera och hantera vilseledande innehåll hamnar på individen, medan orsakerna – plattformarnas design, algoritmer och incitament – förblir oreglerade.

Unga och sårbara grupper

Förmågan att hantera och värdera information på internet och i sociala medier är en utmaning för alla målgrupper. De som vill påverka och luras är skickliga på att utnyttja det snabba och blandade informationsflödet där vänners inlägg trängs med reklam från samhällsaktörer och kommersiella företag – vissa legitima och andra tydliga bedrägerier – tillsammans med åsikter, influencers, etablerade medier och konspirationsteorier.

4. Internetstiftelsens rekommendationer

1. Tydliggör ansvaret för designbeslut och algoritmisk personalisering.

Det måste framgå tydligt för användaren vilken aktör som ansvarar för designbeslutet och den algoritmiska personaliseringen vid användning av tjänsten.

2. Stärk skyddet för barn och unga.

Som extra utsatta är det av största vikt att barn och unga skyddas, på lämpliga och proportionerliga sätt.

3. Krav på transparens i rapportering och uppföljning.

Ett fortsatt krav på transparens i rapportering och uppföljning möjliggör bland annat att finna brister och problemområden samt införa lämpliga och proportionerliga åtgärder. Det kan även möjliggöra datadriven uppföljning genom samarbete med oberoende aktörer.

4. Främja användartillit genom begriplig information.

Det måste vara enkelt att förstå för användaren vad som gäller vid användning av tjänsten och hur bland annat informationsflödet fungerar, genom till exempel tydliga och lättbegripliga användarvillkor.

5. Koordinera rättsakten tydligt med DSA och DMA.

Det behöver finnas balans mellan reglering och innovation. En väl utformad reglering ska inte behöva hämma innovationen, och det är viktigt att säkerställa att kraven inte överlappar DSA och DMA. Det ska vara enkelt för tjänsteleverantörerna att förstå regleringen och hur de efterlever den.

5. Avslutande kommentarer

Internetstiftelsen ser fram emot att bidra till det fortsatta arbetet med rättsakten om digital rättvisa. Genom vår kunskap om svenskarnas internetanvändning och vårt oberoende uppdrag kan vi bidra till att belysa hur lagstiftningen fungerar i praktiken och hur den bäst kan stärka människors digitala trygghet och rättvisa. Internetstiftelsen arbetar också långsiktigt med att höja den digitala kompetensen hos både barn och vuxna. Genom utbildningsinsatser, lärresurser och initiativ som stärker människors förståelse för hur internet fungerar vill vi

bidra till att användare blir mer säkra, medvetna och motståndskraftiga i den digitala miljön. Det tar oss en bit, men ansvaret kan inte ligga på individen – samhällets krav på de aktörer som verkar på den digitala arenan måste vara tydliga, och dessa aktörer måste ta det stora ansvaret för att skydda konsumenten.

Ärendet har beretts av Senior Vice President Communications & Public Benefit Jannike Tillå samt bolagsjuristen Filippa Murath.

Stockholm den 24 oktober 2025

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Carl Piva', with a stylized flourish at the end.

Carl Piva, vd Internetstiftelsen